

Programma 06 Cultuur en samenleving

Provincie Noord-Brabant

Wat wil de provincie bereiken?

Met het programma Cultuur en Samenleving willen we de Brabantse samenleving laten groeien en bloeien. We versterken de Brabantse samenleving samen met de mensen, organisaties en instellingen die zich richten op cultuur, erfgoed, sociale veerkracht en sport. We stimuleren en versterken met dit programma de saamhorigheid, gezondheid, creativiteit, het welzijn en welbevinden en de gedeelde trots en identiteit van alle Brabanders. Vanuit de [Cultuuragenda van Brabant voor 2020](#), nader uitgewerkt in het [Uitvoeringsprogramma Cultuur 2016-2020](#), [Beleidskader Erfgoed 2016 – 2020](#), [Uitvoeringsagenda Versterking Sociale Veerkracht 2017-2020](#) en [De sportagenda Brabant Beweegt 2016-2019](#) wordt een bijdrage geleverd aan de hierboven genoemde doelstelling.

Algemene voortgang van het programma

De programma's Cultuur, Erfgoed, Sociale Veerkracht en Sport lopen op koers. Zo zijn bij programma Cultuur de voorbereidingen voor het Creativity World Forum, wat in oktober 2019 in Brabant plaatsvindt, in volle gang. Ook wordt in regionaal verband verder gewerkt aan de uitvoering van het Regioprofiel Cultuur BrabantStad. Bij het programma Erfgoed is naast de verdere inzet op de 4 verhaallijnen in brede zin, 2019 een bijzonder jaar: met het groots programma 'Brabant Remembers' vieren we 75 jaar vrijheid. In het kader van het programma Versterken Sociale Veerkracht is begin dit jaar het Brabant Outcomes Fund officieel van start gegaan. De openstelling leverde 82 aanmeldingen op van sociale ondernemingen die bijdragen aan een inclusieve samenleving, waaruit na een intensieve selectieprocedure 5 ondernemers zijn geselecteerd. Tot slot wordt dit jaar de uitvoering van de Sportagenda '16- '19 met het behalen van nagenoeg alle doelstellingen succesvol afgerond.

Cultuur en samenleving op hoofdlijnen

Beroep op algemene middelen

N.v.t.

Basis uitwerking bestuursakkoord 2019-2023

Bij het bestuursakkoord 2019-2023 zijn voor programma 06 – Cultuur en samenleving de volgende middelen toegekend:

- 3 mln. voor de uitvoering van de Sportagenda in 2020
- 1,5 mln. voor de Philharmonie Zuid-Nederland in 2021

Afwijkingen van prestaties

N.v.t.

Ontwikkelingen en onzekerheden

Cultuur

- Dit jaar wordt het Creativity World Forum georganiseerd in Brabant. Voorbereidingen zijn in volle gang. Aan de randvoorwaarde voor een sluitende begroting (passend binnen budgetten programma Cultuur) zal worden voldaan, echter de exacte uitgaven en inkomsten zijn nog onzeker.
- Regeling talentenhub: nog onzeker in hoeverre de regeling zal worden uitgenut in 2019.

Erfgoed

Onzeker is de exacte omvang van de uitgaven voor Verbeeldingskracht erfgoed. E.e.a. mede afhankelijk van de voortgang van samenwerkingstrajecten met partners en mate waarin regelingen worden uitgenut.

Sociale Veerkracht

De ramingen zijn op basis van de meest actuele inzichten bijgesteld. Vanwege het responsieve karakter van het programma kunnen de uiteindelijke realisaties eind 2019 afwijken.

Daarnaast wordt als gevolg van het bestuursakkoord gestart met de uitwerking van het thema Samenleving. Het kan zijn dat dit voor 2019 niet binnen de bestaande middelen kan plaatsvinden. Mocht het nodig zijn, dan zal bij de slotwijziging alsnog een voorstel worden gedaan om de eventuele overschrijding op de budgetten als gevolg van deze uitwerking te dekken vanuit de in 2019 terug ontvangen middelen St Zet en St Palet (tezamen circa € 0,6 mln), welke bij de BURAP (conform beleid) zijn teruggevloeid naar algemene middelen.

06.01 Cultuur

Wat wil de provincie bereiken?

Het bevorderen een aantrekkelijk cultureel klimaat, met een krachtige culturele infrastructuur en een aanbod waarmee we (inter)nationaal uitblinken

Brabant wil een bruisende provincie zijn en blijven, met een levendige cultuur die jong en oud van binnen en buiten Brabant boeit en bindt. We bevorderen een aantrekkelijk cultureel klimaat, met een krachtige culturele infrastructuur en een aanbod waarmee we (inter)nationaal uitblinken. Met deze agenda willen wij samen met belanghebbenden in Brabant een robuust cultuursysteem realiseren met:

- een brede basis. Van daaruit komt cultuur dicht bij de Brabander en biedt het hen volop mogelijkheden om kennis te maken met cultuur en zich te ontwikkelen;
- verbindingen tussen cultuur en haar omgeving. Denk bijvoorbeeld aan inzet van cultuur en creativiteit ten behoeve van andere maatschappelijke opgaven; en
- een toonaangevende top die zorgt dat cultuur een rol van betekenis speelt in de ambitie om een innovatieve topregio te zijn.

De ambities uit de Cultuuragenda zijn verder uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Cultuur 2016-2020, met de volgende doelstellingen:

Verankeren van de Provinciale culturele basisinfrastructuur

We vinden het belangrijk dat alle Brabanders kunnen kennismaken met en deelnemen aan kunst & cultuur en de (informatie)maatschappij. Dat vraagt om laagdrempelige voorzieningen. Hiermee leggen we de basis voor een goed opgeleide (beroeps)bevolking die in staat is zich goed staande te houden in de 21e eeuwse samenleving en met creativiteit en originaliteit bij te dragen aan Brabant als bruisende, innovatieve regio. Bovendien draagt deze 'breedtecultuur' bij aan de leefbaarheid en sociale veerkracht in Brabant: bibliotheken, binnen- en buitenschoolse cultuureducatie en amateurkunst. Ook artistiek aansprekende en hoogwaardige culturele activiteiten zijn een belangrijke voorwaarde voor een aantrekkelijk woon-, werk- en vestigingsklimaat. We willen dat de culturele instellingen zich door het maken van sterke artistieke producties kunnen verbinden aan de Brabantse samenleving én aan de maatschappelijke opgaven die hier actueel zijn. Tot slot willen wij experiment en vernieuwing mogelijk maken en zo een aantrekkelijke regio voor talenten zijn. Bij ons is talentontwikkeling structureel onderdeel van het Brabantse cultuursysteem.

Creëren van beweging, experiment en verbinding

We willen een duurzaam betere uitgangspositie voor de toekomst door in te spelen op de actualiteit en met een incidentele impuls kansen te benutten. Op die manier stimuleren we dat doorbraken worden gerealiseerd en bewegen we optimaal mee met initiatieven van derden. We nodigen partijen uit te kijken hoe ook zij hun bijdrage aan het Brabantse cultuursysteem kunnen vergroten en in kunnen spelen op de

kansen die zich voordoen. Daar waar die kansen liggen en aantoonbaar sprake is van behoefte, draagvlak met meerdere partners, willen wij meehelpen om vernieuwing mogelijk maken.

Inzetten op kennis, dialoog en netwerken

Wij dragen bij aan een toekomstbestendig cultuursysteem:

- met een goede onderzoeksagenda houden we de vinger aan de pols;
- door het gesprek te voeren met onze partners, komen we tot bundeling van krachten;
- door te zorgen voor betere zichtbaarheid willen we inspireren en verleiden.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Provinciale culturele infrastructuur

Zestig culturele (professionele en amateur) organisaties, die wij meerjarig ondersteunen om bij te dragen aan een aansprekend en hoogwaardig cultureel klimaat in Brabant, realiseren hun culturele programma conform planning. De organisaties zitten in het voorlaatste jaar van deze kunstenplanperiode (2016-2020). De organisaties beginnen zich voor te bereiden op de nieuwe kunstenplanperiode (2021-2024). Onze uitvoeringsorganisaties Cubiss en het in 2018 gefuseerde Kunstloc Brabant zijn belangrijke partners in het bereiken van deze doelstellingen en dragen met hun werkzaamheden bij aan onze doelstelling om alle Brabanders kennis te laten maken met en deel kunnen nemen aan de kunst & cultuur en de (informatie)maatschappij via activiteiten gericht op bibliotheken, cultuureducatie, amateurkunst en taal en media. Talentontwikkeling is in Brabant een structureel onderdeel van ons cultuursysteem. Brabantse talenten worden door ons ondersteund in verschillende Talentenhubs waarin alle relevante partijen die nodig zijn om talenten goed te ontwikkelen als partner betrokken zijn. Zie ook: talenthubbrabant.nl

Beweging, experiment, verbinding

Het Brabant C fonds, het impuls geldenprogramma zijn voor ons belangrijke instrumenten om deze doelstelling te bereiken. In het laatste fanzine Brabant Cultuur (maart 2019) staat een overzicht van de stand van zaken van de inhoudelijke projecten. Eind 2018 is besloten Brabant C te continueren en is de werkwijze van Brabant C aangepast. De uitvoering daarvan loopt conform planning. Het impuls geldenprogramma wordt ook dit jaar weer goed bezocht. De eerste tranche is afgerond en de tweede tranche wordt rond de zomer afgerond. De derde en laatste tranche is dit najaar. Een overzicht van alle gehonoreerde projecten vindt u hier. De werkzaamheden van de in 2018 aangestelde arrangeur om de klassiek en hedendaagse symfonische muziekvoorziening in Brabant te verbreden en te versterken met een impuls voor innovatie, samenwerking en talentontwikkeling zijn dit voorjaar kwalitatief geëvalueerd en met de staten gedeeld (statenmededeling 17 april 2019). De bestedingen van de arrangeur liggen op schema, de verwachting is dat eind 2019 het gehele budget is besteed. In Brabant willen we daarnaast graag dat iedereen zijn of haar aangeboren creativiteit moet kunnen benutten én ontwikkelen. Daarom ondertekenden in 2018 partners uit bedrijfsleven, onderwijs, zorg en overheid een manifest: de Wet op behoud van creativiteit. In 2019 wordt de wet uitgevoerd. De ondertekenaars, wethouders genoemd, organiseren diverse activiteiten die helpen om de wet in de praktijk te brengen. Dit najaar worden de opbrengsten van een jaar Wet in uitvoering gepresenteerd.

Kennis, dialoog en netwerken

Dit jaar werken we verder aan de uitwerking van het regioprofiel cultuur BrabantStad. In dit in 2018 opgestelde regioprofiel onderscheiden we vier programmalijnen: cultuureducatie, talentontwikkeling, publiekswerking en internationalisering. Het ministerie van OCW heeft dit voorjaar besloten dat ze verder onderzoek naar samenwerking in de regio wil ondersteunen. Daarvoor heeft BrabantStad €400.000

ontvangen voor het voorstel voor de proeftuin Internationalisering. Uitvoering vindt tweede helft van dit jaar en volgend jaar plaats. We zijn daarnaast ook gestart met de twee instrumentele lijnen uit dit regioprofiel te weten het onderzoek de waarde van cultuur (oplevering voorzien in 2019) en de harmonisatie van onze subsidieregelingen (voorzien dit najaar). Naast de betrokkenheid van de B5 zullen wij dit najaar ook nadrukkelijk de afstemming met de andere Brabantse gemeenten vorm geven. Tenslotte zijn de voorbereiding van de organisatie van het internationale Creativity World Forum tijdens de Dutch Design Week in Eindhoven waar we laten zien wat de kracht is van de inzet van creativiteit bij het oplossen van maatschappelijke opgaven.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Beleidsnota	Indicator	2019	Voortgang	Voorstel
Doelstelling	€ (x 1.000)	24.430		
Prestaties				
Uitvoeringsprogramma Cultuur 2016 – 2020 'Werk in uitvoering' (Besluit: PS 28/16; Afweegmoment: 2020)				
Alle Brabanders de mogelijkheid bieden om als toeschouwer of deelnemer te genieten van cultuur	effect indicator	streefwaarde		
Het versterken van een culturele basisinfrastructuur (amateurs en professionals) en cultureel aanbod voor kunst	Cult. instellingen die regionaal van belang zijn meerj. Ondersteund kunst	53	Conform planning. Er worden 60 instellingen ondersteund, waarvan 41 professionele en 19 amateurinstellingen.	
Het stimuleren van talentontwikkeling op het gebied van kunst door het bieden van ondersteuning zodat talenten na de kunstvakopleiding een positie verwerven in het Brabantse professionele veld	Aantal talenten ondersteund via Talenthub	25	Ruimschoots gerealiseerd. Inmiddels worden middels 6 talentenhubs (letteren, muziek, dans/theater/circus, beeldende kunst, film/av en design) meer dan 60 talenten ondersteund in een netwerk van ruim 40 partners. Zie ook https://www.kunstlobrabant.nl/volg-de-talenten-van-brabant/	
Uitvoeren programma taal en media ter bevordering van de geletertheid van de Brabantse Beroepsbevolking	% laaggeletterd in Brabantse Beroepsbevolking	<10,3%	Conform planning. Het programma is in uitvoering. Eind 2018 is meting uitgevoerd. Hieruit blijkt een percentage van 9%. Eind 2019 wordt een nieuwe meting uitgevoerd.	
Bijdragen aan symfonische muziekvoorziening in Brabant	Orkest	Besluit inzet 2020 e.v.	Conform planning.	
	Uitvoering plan investering symfonische muziekvoorziening	Plan uitgevoerd	Conform planning. Zie verder ook de statenmededeling 'Tussentijdse kwalitatieve evaluatie impuls klassieke en hedendaagse symfonische muziekvoorziening' (mei 2019)	
Brabant C: KPI's en streefwaardes > zie par. Verbonden partijen				
Organisatie international Creativity World Forum in Noord-Brabant	CWF georganiseerd	Organisatie international World Creativity Forum in Noord-Brabant	Conform planning. De voorbereidingen voor het World Creativity Forum wat in oktober 2019 in Noord-Brabant plaatsvindt zijn in volle gang. In de programmering zoeken we nadrukkelijk aansluiting bij onze maatschappelijke opgaven provinciale programma's zoals bijvoorbeeld Mobiliteit, Agrofood en Circulaire economie.	

06.02 Erfgoed

Wat wil de provincie bereiken?

Duurzaam behoud van erfgoed door herbestemming, (gebieds)ontwikkeling of restauratie, de bescherming van collecties, de beleving van ons cultureel erfgoed en de verhalen van Brabant

De geschiedenis van Brabant doorgeven aan toekomstige generaties. Dát is onze ambitie. Daarom blijven we ons richten op duurzaam behoud van erfgoed door herbestemming of restauratie, op de bescherming van collecties, op de beleving van ons cultureel erfgoed en op de verhalen van Brabant. Dit doen we door middel van:

- De (verbeeldings)kracht van erfgoed/ erfgoed in vier verhalen van Brabant (Bevochten Brabant, Religieus Brabant, Innovatief Brabant en Bestuurlijk Brabant). De verbeeldingskracht heeft meerwaarde voor opgaves als (vrijetijds)economie, natuur, ruimte en leefbaarheid
- beweging stimuleren: we benutten de beweging in de samenleving. We investeren in die initiatieven die van cruciaal belang zijn voor deze verhalen.
- basis op orde: de basis functioneert met kracht, kwaliteit, professionaliteit voor een groter publiek en meer in samenhang.
- Erfgoedfabriek: De Erfgoedfabriek is een ontwikkelprogramma waarmee we een maatschappelijke bijdrage leveren om beeldbepalende erfgoedcomplexen die belangrijk zijn voor de vier verhalen van Brabant, waarvoor de markt geen oplossing heeft, te herontwikkelen en te voorzien van een nieuwe functie c.q. gebruik.

Het programma ligt goed op koers. De tussenevaluatie Beleidskader Erfgoed 2016-2020 leverde de conclusie op dat het erfgoedbeleid goed aansluit op de provinciale en landelijke ontwikkelingen. Er zijn in het evaluatierapport kansen benoemd om nog meer te bereiken binnen het huidige beleidskader: de toekomst vraagt om een versterking van de koppeling van (verbeeldings)kracht van erfgoed aan gebiedsontwikkeling en maatschappelijke opgaven en het nog meer betrekken van de samenleving bij de uitvoering van het erfgoedbeleid.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Basis op orde

- Pilot regeling musea: kleine en middelgrote musea en archeo hotspot kunnen subsidie aanvragen voor projecten die zorgen voor structurele vernieuwingen in het tonen van de collectie, het realiseren van een toekomstbestendige publieksactiviteit of samenwerking (tussen musea) De regeling is opengesteld van 1 april 2019 tot en met 30 oktober 2019. Op 1 juni 2019 zijn al 16 aanvragen ingediend.
- Begin 2019 is de Erfgoeddeal met het Rijk en andere partners gesloten om vanuit de kracht van het erfgoed te kijken naar de transitie en opgaven in de leefomgeving. Door deze samenwerking worden krachten gebundeld en kan effectiever worden toegewerkt naar een toekomstbestendige gebiedsgerichte erfgoedzorg.

Beweging stimuleren

In 2017 is de rol beweging stimuleren belegd bij NV Monumentenfonds Brabant. Zij moeten brede initiatieven uit de samenleving rond monumenten verder helpen. In 2019 wordt op basis van die ervaringen definitief besloten over de (organisatorische) vormgeving van deze rol bij het Monumentenfonds.

Erfgoedfabriek

Via de jongerenlijn GRUTS zijn met 40 jongeren als stagiairs projecten opgestart en gerealiseerd in relatie tot herbestemming van erfgoedlocaties in Brabant te weten de Botenloods van Fort Sabina in Willemstad, Villa Romana in Hoogeloon, de Dongecentrale in Geertruidenberg en het missieklooster in Aarle-Rixtel en het kloosterpad in Brabant. Op 25 juni heeft de lichte GRUTS van 2019 hun resultaten gepresenteerd.

Vier verhaallijnen: bevochten, religieus, bestuurlijk en innovatief Brabant

- 2019 is het jaar van de herdenking van 75 jaar bevrijding in Brabant. Er zijn verstilde maquettes gemaakt van de 75 persoonlijke verhalen omtrent de oorlog die keerpunt zijn geweest in het leven van Brabanders. Hoogtepunten in Brabant Remembers zijn onder andere presentatie van de eerste maquettes (15 april) en 13 juni de opening van het dilemmadoolhof. 31 augustus is de landelijke aftrap voor de herdenking van 75 jaar bevrijding met de herdenking van de Slag om de Schelde.
- In het voorjaar 2019 is hard gewerkt aan een meerjarenvisie voor de Zuiderwaterlinie die voor de zomer gereed zal zijn. In juni 2019 is er weer een wandeling met verhalen over het gebied en cultureel programma tijdens de Expeditie Zuiderwaterlinie.
- In januari 2019 is het nominatiedossier Hollandse Waterlinies aangeboden aan UNESCO. Na een jarenlange samenwerking tussen de vier linieprovincies (Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant) en het Rijk is dit een belangrijke stap in het proces om te komen tot een werelderfgoedstatus voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie als uitbreiding van het reeds bestaande werelderfgoed Stelling van Amsterdam. Op zijn vroegst zal in juli 2020 bekend worden of de werelderfgoedstatus wordt toegekend.
- Het kloosternetwerk ontwikkelt zich en begint meer en meer een netwerk te worden dat allerlei initiatieven kanaliseert. Het kloosterverhaal dat daarbij hoort wordt momenteel uitgewerkt. Studenten zijn bezig met de vormgeving van het kloosterpad. Een website voor het kloosternetwerk is in de maak. Zo werken we samen toe naar 2021 het jaar van het Brabants kloosterleven.
- In overleg met de leerstoelen en andere partners werken we aan focus binnen de verhaallijn Bestuurlijk Brabant.
- Brabanterfgoed.nl fungeert als basis voor het uitdragen van onze verhaallijnen. De digitale database BrabantCloud is daaraan gekoppeld en bevat meer dan 1 miljoen collectiestukken.
- Momenteel wordt een tweede editie van Goud van Brabant geproduceerd in samenwerking met Omroep Brabant en Stichting de Nieuwe Helden.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Beleidsnota	Indicator	2019	Voortgang	Voorstel
Doelstelling	€ (x 1.000)	19.762		
Prestaties				

Beleidskader erfgoed 2016-2020 "De (Verbeeldings)kracht van erfgoed" (Besluit: PS 64/15; Afweegmoment: 2020)

1. (Aan de hand van de vier verhalen) een aantrekkelijk Brabant neerzetten voor de Brabanders, toerist en recreant				
2. Herbestemmen en restaureren monumenten waarbij sprake is van een duurzame exploitatie, die beeldbepalend zijn voor de 4 verhalen en draagvlak hebben in de maatschappij				
3. Rol van provincie verandert: van louter investeren, naar beweging stimuleren en in een beperkt aantal gevallen financiële middelen beschikbaar stellen (mogelijk maken) aan erfgoedinitiatieven				
4. De basis functioneert met kracht, kwaliteit, professionaliteit, voor een groter publiek en meer in samenhang				
1- De totstandkoming van uitgeschreven verhalen die leiden tot inspiratie/verbeelding en focus binnen de vier verhalen van Brabant	Uitgewerkte propositie per verhaallijn	4 verhalen	Er zijn 4 uitgewerkte verhaallijnen zie ook Brabantserfgoed.nl. Bij Bestuurlijk Brabant wordt gewerkt aan verdere focus.	
2- Het faciliteren van Erfgoedcomplexen zodat beeldbepalende erfgoedcomplexen, waarvoor de markt geen oplossing heeft, kunnen worden herontwikkeld en voorzien van een nieuwe functie cq gebruik	Invest.voorstellen door GS ingestemd	Geen streefwaarde, afspraken gemaakt over informeren Staten over voortgang	Conform planning: Investeringsbesluit over bijdrage aan herontwikkeling Fort Isabella en In voorbereiding: Investeringsbesluit over bijdrage aan Abdij van Berne en Klooster st. Agatha.	
3- Initiatieven in beweging gebracht/tot haalbare initiatieven geleid voor programma erfgoedcomplexen	Initiatieven om complexen te herbestemmen die in het kader van programma Erfgoedcomplexen zijn gefaciliteerd om te komen tot een haalbare businesscase	Geen streefwaarde, afspraken gemaakt over informeren Staten over voortgang	Conform planning: Erfgoedfabriek: Verkenningen van Landgoed Bieduinen, het Kruithuis in 's-Hertogenbosch, Franciscanessenklooster Veghel en Landgoed Schijf. ErfgoedLab: regionale kennisbijeenkomsten, versnellingskamers en voucherregeling.	
4 - Groter aantal collecties zijn aangesloten op de Brabant Cloud en wordt meer gebruikt door ondernemers en instellingen	Aantal collectiestukken	1.000.000 (cumulatief)	Aantal collectiestukken zijn > 1.000.000. Ook het gebruik is gegroeid: inmiddels zijn 45 ondernemers en instellingen aangesloten.	
4 - Meer nieuwe publieksgroepen in musea in Brabant	Jongeren in musea	50.000	Conform planning. Ook in 2019 wordt er uitvoering gegeven aan de in 2018 gestartte Museumschatjes voor 10.000 leerlingen uit het voortgezet onderwijs.	
Culturele infrastructuur en monumentenzorg (verplichte indicator uit basisset (IPO))	percentage rijksmonumenten (excl. de monumentcategorie met oorspronkelijke functie woonhuis) weergegeven naar de staat van het casco, categorie "matig" en "slecht". (BRON: databank Monumentenmonitor)	n.v.t.	In 2017 is de nulmeting uitgevoerd en per 1 februari 2018 afgerond. Er is in 2018 geen update uitgevoerd. In 2019 wordt voor 25% van de monumenten een update uitgevoerd. De meting in 2017/2018 leverde de volgende gegevens: 471 objecten zijn als matig beoordeeld (11,5%) 297 objecten zijn als slecht beoordeeld (7,2%)	

			Totaal 18,7%	
			Dit wijkt niet significant af van het landelijk percentage van 16,8%	

06.03 Sociale Veerkracht

Wat wil de provincie bereiken?

Het versterken de sociale veerkracht in Brabant

Met het programma Versterken Sociale Veerkracht (VSV) helpt de provincie initiatieven van burgers, sociaal ondernemers, verenigingen, coöperaties of organisaties om hun bijdrage aan een goede kwaliteit van leven in Brabant en aan een duurzame, inclusieve samenleving nu en in de toekomst te vergroten en bestendigen. En al doende leren we, in de praktijk, wat deze initiatieven verder helpt, hoe we deze initiatieven het beste kunnen ondersteunen en op welke manier we de aanwezige veerkracht kunnen benutten voor het realiseren van andere provinciale opgaven.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Versterken Sociale Veerkracht

Sterk Brabant

Sterk Brabant is de community en het matchpoint voor burgerinitiatieven en sociale ondernemers, opgericht om van elkaar te leren en elkaar te versterken. We werken hierbij samen met publieke en private partners. Inmiddels zijn meer dan 200 initiatieven aangesloten. Initiatieven kunnen gebruik maken van een breed ondersteuningsaanbod zoals het ontwikkelen van een businessplan, beter fondsenwerven of je waarde tonen via impactmonitoring. Op basis van de vragen van initiatieven wordt het ondersteuningsaanbod steeds verder ontwikkeld. Dit heeft in de eerste helft van 2019 geleid tot 2 nieuwe proeftuinen: een rondom Sociaal Inkopen en een rondom Sterke Communities. Middels de proeftuin Sociaal Inkopen wordt de toegang tot de markt voor sociaal ondernemers vergroot, zodat zij groeien en meer impact kunnen maken. Aan deze proeftuin doen 8 gemeenten, een regionale inkooporganisatie, een waterschap en hogeschool mee. De proeftuin Sterke Communities is in mei gestart met verkenningen bij 3 voorbeeldinitiatieven vanuit de community Sterk Brabant en Programma Natuur. Op basis van deze verkenning wordt bekeken welk aanbod nodig is om de gemeenschappen rondom initiatieven te versterken.

BOF

Het Brabant Outcomes Fund (BOF) is begin dit jaar officieel van start gegaan. Met de BOF wordt op basis van maatschappelijk in plaats van financieel rendement gefinancierd. De openstelling van de BOF leverde 82 aanmeldingen op van sociale ondernemingen die bijdragen aan een inclusieve samenleving. Na intensieve selectieronden zijn uiteindelijk 5 ondernemers geselecteerd. Zij worden intensief begeleid om toe te werken naar resultaatcontracten om uiteindelijk hun impact te vergroten en op te kunnen schalen. Dit is voor 4 van de 5 geselecteerde ondernemers gelukt en naar verwachting worden de met hen af te sluiten resultaatcontracten nog vóór het zomerreces ondertekend. De BOF werkt samen met private financiers die het risico dragen. Voor de overige niet-geselecteerde ondernemers loopt een minder intensief traject van onder andere workshops en netwerkbijeenkomsten in samenwerking met Stérk Brabant.

Cross-overs

Met verschillende programma's wordt samengewerkt om te onderzoeken hoe invulling gegeven kan worden aan maatschappelijke opgaven, zodat ook minder veerkrachtige burgers daarvan profiteren. Er

wordt samengewerkt met onder andere de programma's Arbeidsmarkt, Wonen, Natuur, Digitalisering, Leegstand en Energie.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Beleidsnota	Indicator	2019	Voortgang	Voorstel
Doelstelling	€ (x 1.000)	5.717		
Prestaties				
Versterken Sociale Veerkracht (Besluit: PS 69/16; Afweegmoment: 2019)				
Versterken van sociale veerkracht door:				
Leren in en versterken van initiatieven				
Realiseren Brabantbreed lerend netwerk				
Kennisontwikkeling	effect indicator	streefwaarde		
Aansluiting bij concrete initiatieven	Aantal initiatieven	175-200	Het aantal initiatieven dat nu is aangesloten op Stèrk.Brabant is inmiddels gegroeid tot boven de 200	
Inzet en doorontwikkeling ondersteuningsstructuur Stèrk Brabant		uitgevoerd	Dit jaar zijn o.a. twee proeftuinen gestart rondom Sociaal Inkopen en Sterke Communities. Tevens is gestart met het aanbieden van een aantal nieuwe trainingen waaronder fondsenwerving.	
Ontwikkelen van resultatenfondsen		resultatenfondsen ontwikkeld	Dit jaar zijn uit de 82 aanmeldingen, 5 ondernemers geselecteerd voor het BOF traject. Daarnaast hebben we 3 investeerders aan BOF verbonden: Stichting DOEN, Oranje Fonds en Raboband Foundation. Medio dit jaar worden de definitieve resultaatcontracten voor deze ondernemers ondertekend.	

06.04 Sport

Wat wil de provincie bereiken?

Via Sport bijdragen aan de provinciale opgaven, met name aan een sociaal veerkrachtige samenleving en een sterke Brabantse economie

Brabant sociaal en economisch sterker maken door sport. Dit willen we langs verschillende lijnen bereiken:

- Via de Brabantse regionale loketten en hun netwerkpartners willen we mensen met een beperking (meer) laten sporten/bewegen.
- We willen het landelijk aandeel topsporters en talenten in Brabant verhogen en ook de ondersteuning van toptalenten optimaliseren.

- We ondersteunen aansprekende sportevenementen. Dit doen we om de verbondenheid en saamhorigheid verhogen, mensen te prikkelen om (meer) te bewegen, een (nog) positiever imago van de provincie Brabant te creëren én de additionele bestedingen in Brabant te verhogen.
- We zetten in op technologie en innovatie. Hierdoor kunnen mensen beter en meer bewegen, worden betere sportprestaties bereikt én groeit de bedrijvigheid.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Sport

De uitvoering van het huidige uitvoeringsprogramma bevindt zich in de laatste fase en afhankelijk van een nieuw bestuursakkoord zal het toekomstig sportbeleid de tweede helft van dit jaar vorm gaan krijgen. De uitvoering van de hierboven genoemde uitvoeringslijnen lopen conform planning. Een aantal groot internationaal aansprekende evenementen wordt gerealiseerd. In juni heeft het WK (para) handboogschieten in 's-Hertogenbosch plaatsgevonden en is de voorbereiding van de start van de Vuelta 2020 in Brabant samen met de provincie Utrecht en de gemeenten Breda, 's-Hertogenbosch en Utrecht is in volle gang. BrabantSport is verder gegaan met het verbinden van meer (private) partners aan de sport in Brabant. Inmiddels doen 50 bedrijven mee dat is 10 meer dan eind 2018. Reeds eerder is aangegeven dat de doelstelling voor uniek sporten (40.000- 50.000 mensen met beperking in beweging gebracht) naar verwachting pas na 2019 gerealiseerd kan worden. Op dit moment hebben we 34.000 mensen bereikt.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Beleidsnota	Indicator	2019	Voortgang	Voorstel
Doelstelling	€ (x 1.000)	3.899		
Prestaties				
"Brabant Beweegt", Sportagenda 2016-2019 (Besluit: PS 30/16; Afweegmoment: 2019)				
Aangepast sporten: de bekendheid van de Brabantse regionale steunpunten voor aangepast sporten is vergroot en via de steunpunten (en hun netwerk) zijn meer mensen met een beperking aan een passende beweegactiviteit geholpen	effect indicator	streefwaarde		
Via (het netwerk van) de regionale steunpunten voor aangepast sporten zijn meer mensen met een beperking aan het sporten/bewegen geholpen	aantal mensen met een beperking dat duurzaam aan het bewegen/sporten is geholpen	40.000-50.000	Grotendeels conform planning. Tot op dit moment zijn 34.000 mensen met een beperking geholpen met duurzaam bewegen/sporten. De inzet blijft onverminderd om de doelstelling van 40.000-50.000 te realiseren.	
Sportevenementen. Brabant kent een beter afgestemd en meer internationaal onderscheidend aanbod van sportevenementen, met een duidelijker sociaal-maatschappelijk en economisch rendement				
<u>Door de provincie ondersteunde sportevenementen resulterend in:</u>	Aantal ondersteunde sportevenementen	10	Grotendeels conform planning: 9	
Een gevoel van verbondenheid en saamhorigheid;			Saamhorigheid: 80%	
Een sterker innovatief imago van Brabant;			Innovatief imago: 83%	

Een prikkel om meer te bewegen			Beweegprikkel: 26%	
Ondersteuning van sportevenementen voor mensen met een beperking	Aantal ondersteunende sportevenementen voor mensen met een beperking	1	Conform planning. Dit jaar wordt het WK parahandboogschietsen ondersteund. Dit event vindt plaats in juni en wordt gehouden in 's Hertogenbosch.	
Talentontwikkeling. Brabant wordt door sporttalenten gezien als een aantrekkelijke regio om jezelf te ontwikkelen; zowel op sportief vlak als in op het gebied van scholing en maatschappelijke carrière				
Sporttalenten geven Brabant gemiddeld een 8 als antwoord op de vraag hoe aantrekkelijk deze provincie is om je als sporter te ontwikkelen	Tevredenheidscijfer sporttalenten	8	(nog) niet conform planning. De activiteiten verlopen conform planning, maar de meting in 2018 gaf een tevredenheidscijfer van 7,1 in plaats van 8. Hieraan kunnen echter (nog) geen duidelijke conclusies worden verbonden: de onderzoeksanpak is gewijzigd, waardoor uitkomsten in mindere mate vergelijkbaar zijn.	
Het Brabantse aandeel in de landelijke populatie topsporters/topsporttalenten is toegenomen.	Brabants aandeel (%) in landelijk totaal topsporters/topsporttalenten	>= 16%		
Innovatie en technologie				
- Vier Brabantse fieldlabs zijn landelijk geaccrediteerd en via het cluster sport & technologie meer verbonden met samenwerkingspartners buiten Brabant;				
- Er zijn innovaties ontwikkeld die mensen verleiden om meer te bewegen, die leiden tot een hogere omzet van het Brabants bedrijfsleven en die (inter-)nationaal opvallen en Brabant op de kaart zetten.				
Het cluster Sport & Technologie is betrokken in Europese projecten die ten doel hebben via innovatieve toepassingen mensen meer te laten bewegen en bedrijven nieuwe marktkansen te bieden.	Aantal clusterbrede (Europese) innovatieprojecten	5	Conform planning. Het cluster is betrokken bij 5 clusterbrede innovatieprojecten.	

Besluitvorming

Verloop begroting

x € 1.000	Begr. 2019 (PS 48/18)	1e wijz 2019 PS (82/18)	2e wijz 2019 PS (13/19)	Begr. 2019 t/m 2e wijz.	IV. Adm./techn. mutaties *	III. Eerdere besluitvorming	II. Uitwerking Bestuursakkoord	I. Voorstellen	Begr. no 3e wijz.
0601 Cultuur									
lasten	24.430	611	-453	24.588	2.665	0	0	0	27.253
baten	48	0	0	48	320	0	0	0	368
saldo	-24.382	-611	453	-24.540	-2.345	0	0	0	-26.885
0602 Erfgoed									
lasten	19.762	6.419	0	26.181	2.364	0	0	0	28.545
baten	679	0	0	679	84	0	0	0	763
saldo	-19.083	-6.419	0	-25.502	-2.280	0	0	0	-27.782
0603 Sociale veerkracht									
lasten	5.717	0	0	5.717	0	0	0	0	5.717
baten	84	0	0	84	0	0	0	0	84
saldo	-5.633	0	0	-5.633	0	0	0	0	-5.633
0604 Sport									
lasten	3.899	0	0	3.899	1.075	0	0	0	4.974
baten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
saldo	-3.899	0	0	-3.899	-1.075	0	0	0	-4.974
Toegedeelde organ	3.756	0	0	3.756	-75	0	0	0	3.681
totaal programma 06									
lasten	57.563	7.030	-453	64.141	6.029	0	0	0	70.170
baten	811	0	0	811	404	0	0	0	1.215
saldo	-56.752	-7.030	453	-63.330	-5.625	0	0	0	-68.955

Een specificatie van de besluitvorming vindt u hier.

Financieel overzicht

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019	Begrotingwijz. 1 en 2	Begrotingswijz. 3 2019	Begr. na wijziging 2019
Lasten	57.563	6.577	6.029	70.169
Baten	811	0	404	1.215
Resultaat	-56.752	-6.577	-5.625	-68.954

